

Alueellista oikeudenmukaista siirtymää koskevan Kainuun suunnitelman valmistelu

17/00.01.05.06/2021

MH § 47

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF-rahasto) on osa kokonaisuutta, jolla unioni saavuttaa hiilineutraaliustavoitteen 2050 mennessä kaikkien maiden osalta. JTF:n erityistehtävä on vähähiilisyteen liittyvän siirtymän aiheuttamiin sosioekonomisiin haittavaikutuksiin vastaaminen työllisyyden ja kestävien aluetalouksien turvaamiseksi. Rahaston koko rahoitus (100%) lasketaan ilmastotoimiin. Elpymisvälineen lisärahoitus (10,9 mrd. euroa) ja rahoituskehyksen rahoitus (8,4 mrd. euroa) eivät sisällöllisesti eroa toisistaan. JTF-rahoitukseen liittyy (sekä elpymisvälineen että rahoituskehyksen rahoitukseen) kansallinen osarahoitusosuus.

Rahastolla tuetaan mm. tuotannollisia investointeja pk-yrityksissä, uusien yritysten luomista sekä tutkimusta ja innovaatioita. Rahastolla tuetaan myös työntekijöiden täydennys- ja uudelleen koulutusta sekä työhön ohjausta. Suomen saanto JTF-rahastosta on noin 466 milj. euroa, josta monivuotisen rahoituskehyksen osuus 204 milj. euroa ja elpymisvälineen 262 milj. euroa (käyvin hinnoin). Kansallinen osarahoitus on siirtymäalueilla vähintään 30 % ja JTF-kokonaisrahoitus olisi siten n. 664 miljoonaa euroa.

JTF-rahoituksen maakunnallisesta kohdentamisesta tehdään kansallisia päätöksiä ottaen huomioon EAKR- ja ESR-varojen vastaava kohdentaminen. Valtioneuvosto hyväksyy aikanaan Suomen kolmirahastoisesta (EAKR, ESR ja JTF) Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman vuosille 2021–2027. Siinä täsmennetään määrärahat ja käyttökohteet, kun EU-säädökset on hyväksytty ja komissio on vahvistanut toimeenpanosäädöksellä Suomen osuuden JTF-määrärahoista.

Komissio on määrittänyt Suomen maaraportissa 2020 ensisijaisesti priorisoitavia investointitarpeita, jotka liittyvät (1) tehokasta ja puhdasta energian tuotantoa ja käyttöä tukevien innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen ja käyttöönottoon, (2) paikallisen talouden monipuolistamiseen ja sen varmistamiseen, että työntekijöillä, joihin siirtymä vaikuttaa, on tarvittavaa osaamista ja (3) turvetuotannosta vapautuvien alueiden kasvihuonevaikutuksen minimoimiseen, kuten laitosalueen kunnostamiseen, maan saneeraukseen ja käyttötarkoituksen muuttamiseen tehtäviin investointeihin.

JTF:n sisältöehdotukset valmistellaan maakunnittain alueellisten siirtymäsuunnitelmien muodossa. Myös maakunnittain yhteisiä siirtymäsuunnitelmia on mahdollista laatia. Suunnitelmassa tuettava toiminta tulee perustella turvetuotannon vähenemisen tai alasajon negatiivisten sosioekonomisten haittavaikutusten pohjalta. Komissio hyväksyy suunnitelmat. Komissio on painottanut suunniteltujen toimien työllisyysvaikutuksia. Myös yhteys aluetalouden uudistamiseen ja elinkeinojen monipuolistamiseen tulee osoittaa.

Suomen JTF-ehdotus on kokonaisuudessaan tavoitteena saada valmiiksi huhti-/toukokuussa komission kanssa käytäviä ensimmäisiä neuvotteluja varten. Tämän aikataulun toteutuminen mahdollistaisi JTF:n käynnistymisen syksyllä 2021 osana Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa.

JTF:n keskeinen sisältö:

- (1) Aluetalouden uudistaminen ja vahvistaminen mukaan lukien uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkojen luominen
- (2) Tutkimus- ja innovaatiotoimintaan tehtävät investoinnit mukaan lukien uuden korkean teknologian ja uusien innovaatoratkaisujen kehittäminen ja siirron edistäminen
- (3) Turvetuotannosta poistuvien alueiden kunnostus ja käyttötarkoituksen muuttaminen

Jokainen maakunta laatii oman alueellisen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman. Suunnitelma jakautuu kolmeen osaan (jäljempänä osat A, B ja C). Maakunnat valmistelevat osat A ja B, Osa A (toimitettiin TEM:lle aikataulun mukaisesti 17.2): Arvio siirtymän sosioekonomista ja ympäristöllisistä haittavaikutuksista sekä vaarassa olevien työpaikkojen tunnistaminen. Osa B (toimitetaan TEM:lle aikataulun mukaisesti 12.3): Siirtymän haasteisiin vastaaminen ja kuvaus suunnitelluista toimista.

Erillisliitteinä ovat alueellisen JTF suunnitelman laatimisen ohjeistus sekä Kainuun alueellisen JTF suunnitelman osa A (vaikutusten arviointi)

Erillisliitteet nro: 9-10

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelee tausta-aineiston.

Lisätietoja asiasta antaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation.

Maakuntahallitus:

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Merkittiin, että puheenjohtaja Timo Korhonen palasi kokoukseen ja toimi puheenjohtajana tästä asiasta lähtien.

MH § 66

Kainuun liiton johdolla on valmisteltu TEM:n ohjeistusten mukaisesti Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän alueellista suunnitelmaa: suunnitelman osa A (vaikutusten arviointi: arvio siirtymän sosioekonomista ja ympäristöllisistä haittavaikutuksista sekä vaarassa olevien työpaikkojen tunnistaminen) valmistui ja toimitettiin TEM:lle aikataulussa 17.2.2021 Suunnitelman osa B: Siirtymän haasteisiin vastaaminen ja kuvaus suunnitelluista toimista valmistui ja lähetettiin TEM:lle määräajan puitteissa 12.3.2021 samassa yhteydessä päivitettiin suunnitelman osa A.

B-osaan tuli sisällyttää seuraavat tiedot: kehittämistarpeet, joilla vastataan siirtymän haasteisiin sekä tavoitteet ja odotettavissa olevat tulokset; yhdenmukaisuus kansallisten ja alueellisten strategioiden kanssa; suunnitellut hanketyypit sekä niiden odotettavissa olevat vaikutukset siirtymän negatiivisten vaikutusten lieventämiseksi. Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän alueellisen suunnitelman tuettavan toiminnan tyypit tuli jaotella seuraaviin teemoihin: 1) Aluetalouden uudistaminen ja vahvistaminen mukaan lukien uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkojen luominen, 2) Tutkimus- ja innovaatiotoimintaan tehtävät investoinnit mukaan lukien uuden korkean teknologian ja uusien innovaatoratkaisujen kehittäminen ja siirron edistäminen, 3) Turvetuotannosta poistuvien alueiden kunnostus ja käyttötarkoituksen muuttaminen. Näiden teemojen alle on valittu Kainuussa tunnistettujen turpeen energiakäytöstä luopumisen aiheuttamien kehittämistarpeiden ratkaisutoimenpiteinä TEM:n JTF artikla 4:stä maakuntien käyttöön valtuuttamia tuettavan toiminnan tyyppisiä. Kainuun valinnat tuettavan toiminnan tyypeiksi perustuvat siis JTF:n valmistelussa tehtyyn toimintaympäristöanalyysiin ja tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sekä TEM:n antamiin rajauksiin JTF rahoituksen tukikelpoisista toimista.

TEM antaa Kainuulle ja muille maakunnille palautetta suunnitelmista ja niitä muokataan palautteen perusteella. Suomen JTF-ehdotus on kokonaisuudessaan tavoitteena saada valmiiksi huhti-/toukokuussa komission kanssa käytäviä ensimmäisiä neuvotteluja varten. Tämän aikataulun toteutuminen mahdollistaisi JTF:n käynnistymisen syksyllä 2021 osana Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 EU:n

alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa.

Erillisliitteenä on Kainuun alueellisen JTF suunnitelman osat A (vaikutusten arviointi) ja B (siirtymän haasteisiin vastaaminen ja kuvaus suunnitelluista toimista)

Erillisliite nro: 4

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelee tausta-aineiston.

Lisätietoja asiasta antaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi @kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation.

Maakuntahallitus:

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Merkittiin, että puheenjohtaja Timo Korhonen ilmoitti poistuvansa kokouksesta tämän asian käsittelyn alussa.

Maakuntahallituksen 1. varapuheenjohtaja Eila Aavakare toimi kokouksen puheenjohtajana tämän asian käsittelystä lähtien Timo Korhosen poistuttua kokouksesta.
